

IGNÁC KÚNOS'UN ANADOLU HALK EDEBİYATINA VE DİL BİLİMİNE KATKILARI

*Gumru ŞEHİRİYAR**

Özet

Ignác Kúnos bütün hayatını Türk Halk Edebiyatının derlenmesine, unutulmuş lehçe ve diyalektlerinin öğrenilmesine adanmış Yahudi asıllı Macar Türkologdur. Onun sayesinde Anadolu'nun birçok bölgesinin folkloru, gelenekleri, tarihi bize ulaşmıştır. Hem savaşlardan, hem de doğal afetlerden dolayı haritadan silinmiş bazı bölgelerin örf ve gelenekleri, toponimleri, folklor örnekleri Ignác Kúnos'un eşsiz hizmetleri sayesinde bugüne ulaşmıştır. Türk Devletlerinde Ignác Kúnos'un hayat ve faaliyetinin kapsamlı araştırılmasına rağmen Azerbaycan'da onun kimliği, bilimsel çalışmaları araştırılmamıştır.

Bu anlamda makalede Ignác Kúnos'un kişiliği, seyahat ettiği Türk toprakları, oradan derlediği folklor örnekleri, Anadolu Türk ağızları ile ilgili verdiği değerli bilgiler ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dialektoloji, Lehçe, Derlemeler, Folklor Metinleri, Türk Halk Edebiyatı, Anadolu Türkleri

IGNATS KUNOSH'S GIFTS TO ANATOLIAN FOLKLORE AND LINGUISTICS

Abstract

Ignats Kunosh is a Hungarian turkologist with the origin Jew devoted his life to the collecting of Turkic folk literature and studying the forgotten accents and dialects. Due to his effort the folklore and the ethnography of many regions of Anatolian have been saved. Either according to the wars or the natural disasters the traditions, names of places, folklore examples of some regions disappeared from the map have come to nowadays with the matchless help of Kunosh. Though his activity was investigated in details in some Turkic states in Azerbaijan Ignats Kunosh's scientific activity was not in the centre of the attention.

In this article the information about Ignats Kunosh's personality, his travel in Turkic states and the folklore examples collected by him will be given, his hard and honourable life will be shown.

Key Words: Dialectology, Accent, Collecting Materials, Folklore Texts, Turkish Folk Literature, Anatolian Turks

Giriş

Ignác Kúnos'un bilimsel çalışmaları Anadolu'nun birçok bölgesinin dilini ve halk edebiyatını öğrenmekte çok önemli bir kaynaktır. O, Anadolu Türklerinin folklorunu, folklorun bütün türlerini derleyip yayınlamıştır. Onun bu çalışmalarına kadar defalarca çaba göstermelerine rağmen derlemenin teknolojisini bilmediklerinden Avrupalı bilim adamları, Türkologlar, dil bilimciler bu konuda başarılı olamamışlardır. O yüzden de Kúnos'un araştırmaları kendi çapında tektir.

* Doktora Öğrencisi, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi, "Dede Korkut" Anabilim Dalı, el-mek: nevayi-qumru@rambler.ru

 ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6130-7063>

Ignác Kúnos 1860'ta Macaristan'ın Hajdu bölgesinin Samson eyaletinde bir Yahudi ailesinde dünyaya gelmiştir. Çocukluğunu Debreçen'de geçiren Ignác Kúnos eğitimini Debreçen Kalvinist Koleji'nde almış ve 1879'da Koleji bitirmiştir.

1980'de Üniversiteyi kazanan Kúnos'un eserleri Macar şive ve lehçelerinin öğrenilmesinde çok önemli kaynaklardandır. Üniversitede eğitim gördüğü yıllarda (1880-1884) o, Macar dilinin ses bilgisi, grameri ve sözlerin etimolojisi ile ilgili bir çok değerli eserler yazmıştır. 1880'den itibaren o, birbirinin ardınca "Fiil Örneklerini Kullanım Kuralları" ("A "feil" ige-köt-használatáról", 1880), "Debreçen Lehçesi" ("Debreceni nyelvjárás", 1880), "Debreçen Lehçesinde Fiillerin "ik" eki" ("Az igék ik-es ragozása a debreceni nyelvjárásban", 1882), "Açıklamalı Sözlük" ("Lésen, czékáz" [szómagyarázatok]), "Lokatif" ve "Datif" eklerinin Macar Dilinde Kullanım Şekli" ("A belviszonyragok használatára a magyarban"), "Ki" Prefiksinin Kullanım Şekli. Macar Semantikasına Armağan" (A "ki" ige-köt-használatára. Adalék a magyar jelentéstanhoz) isimli eserlerini yazmıştır. Kúnos, yaptığı bu çalışmalarıyla ünlü dil bilimcilerin dikkatini çekmiştir. Üniversite yıllarında yazdığı bu eserlerinden dolayı kendisine üniversite ve Macar Bilimler Akademisi tarafından burs verilmiştir.

Kúnos 1895'te Roza Szell'le evlenmiştir. Onun 4 oğlu, 1 kızı var. Bugün torunu Laszlo Kúnos, Budapeşte Üniversitesi'nde İskandinav dilleri üzerine uzmandır.

Macaristan'a geldikten sonra hocaları József Budenz'in ve Ármin Vâmberî'nin yardımı ile 1890'da Budapeşte Üniversitesi Edebiyat Bölümü'nde Türk Dili ve Edebiyatı hocalığını yaptı. Sonradan Budapeşte Macar Kraliyet Üniversitesi'nde (Budapesti Királyi Magyar Tudományegyetem) Türk Dili ve Edebiyatı uzmanlığı üzerine doçent seçilmiştir.

Kúnos 1889 senesinden itibaren Paris'teki Asya Cemiyeti'nin (Société Asiatique), Alman-Doğu ülkeleri Cemiyeti'nin (Deutschen Morgenländischen Gesellschaft), Helsinki'deki Fin-Ugor Birliğinin üzü, Uluslararası Orta ve Doğu Asya Cemiyetinin (Nemzetközi Közép és Keletázsiai Társaság) başkanı olarak çalışmıştır.

Kúnos, ömrünün son yıllarını yine de Türk folkloruna, Türk edebiyatına adanmıştır. O, Derviş masalları ve hikâyeleri ile ilgili "Derviş Efsaneleri" ("Dervis legendák") isimli dizi makale yazarak yayınlamıştır. Almanların Yahudileri toplumsal katliamından Sovyet Ordusunun o topraklarda yaptığı kanlı dövüslere kadar yaşanmış bütün olaylara rağmen Ignác Kúnos yine de yılmadan çalışmıştır. Sokaklarda giden ağır dövüşler zamanı kağıdı duvara dayayıp yine de yazıyordu. Ölümüne 3 gün kala kalemi elinde zor tutmasına rağmen, makalesini sonlandırmaya çalışmıştı.

Ignác Kúnos 7 Ocak 1945'te Budapeşte'de vefat etmiştir.

Ignác Kúnos'un Bilimsel Çalışmaları

Ignác Kúnos üniversite yıllarında Macar dili, Fin-Ugor dilleri ve Türk dilleri üzerine uzmanlaşmıştır. Bu konuda ona Macar şarkiyatçısı ve Türkologu Ármin Vâmberî'nin büyük yardımı dokunmuştur. Kúnos, üç yıl Vâmberî'nin (1832-1913) derslerinde Osmanlı, Uygur, Tatar ve Çağatay dillerini öğrenmiş ve bu konuda birçok eser yazmıştır.

Kúnos'un hayatını Budapeşte'de sokakta rastladığı bir Türk şekerçi değiştirmiştir. Onunla bir kaç saat konuşan Kúnos, bu şekerçinin konuştuğu Türkçenin hocası Ármin Vâmberî'nin ona Üniversitede öğrettiği Türkçeden çok daha farklı olduğunu anlar. Bu konuda hocası ile Kúnos arasında uzun bir polemik oluşur, sonunda Kúnos'un "Türklerin halk edebiyatı var mı?" sorusuna Vâmberî "Benim bildiğim kadarıyla çok fazla değil" diyerek cevap verir. Kúnos'un "Nasreddin Hoca'nın bütün dünyada ünlü olan "Letâif" eseri halk edebiyatı değil mi?" sorusuna Vâmberî "İşte Türklerin halk edebiyatı bu kadardır" – der.

Bundan sonra Ármin Vâmberî Kúnos'a Yanos Krcsmarik'in (1857-1943) "Türk Halk Türküsü Hakkında" ("A török népdalról") isimli eserinden sözeder. O eseri okuduktan sonra Ignác Kúnos bunların aslında Arap ve Fars dilinin etkisi altında söylenen Türkçe şarkılar

olduğunu öğrenir. O zaman şarkı ile türkü arasındaki farkı Avrupalı bilim adamları bilmiyorlardı. Buna ilave olarak, o dönemde hakim olan Osmanlı lehçesi de tabii ki, Arap ve Fars kelimeleri ile zengin idi. Bununla da Kúnos'un Türk edebiyatına, Türk diline olan ilgisi daha da arttı.

1884'te Kúnos Macar Krallık Yüksek Öğretim okulunda bir sene hocalık yaptı. O, Macaristan Bilimler Akademisinin üyeleri olan hocaları József Budenz'in, Ignác Goldzieher'in ve Ármin Vâmberî'nin ısrarı ile Anadolu şivelerini ve halk dilini araştırmak amacıyla Macaristan Bilimler Akademisine başvuru yaptı. 1885'te izin alarak Osmanlı topraklarına doğru yola çıktı. Ona bu işte maddî ve manevî destek olanlar arasında arkadaşı Bernât Munkácsi, Budapeşte Yahudi Birliğinin başkanı Môr Vormânn, hocaları Ignác Goldzieher ve József Budenz de vardı.

Kúnos Budapeşte'den Zimoni'ye gitmek için bedava tren bileti, İmparatorluğun ve Krallığın Buharlı Vapur Şirketinden Zimoni'den Ruscuk'a ve Ruscuk'tan Lom Palanka'ya (Bulgaristan) kadar gitmek için de bedava vapur bileti sağlanmıştır. O, bunun karşılığında yaptığı araştırmalarını Macaristan Bilimler Akademisinin bülteninde yayımlayacağına söz vermiştir.

Kúnos Türkiye seferini Tuna sahillerinde yerleşen ahalsinin çoğunluğunun Türk olduğu Ruscuk'la başlamıştır. Burada yaşadığı dönemde Türk dilini ve örf-adetlerini öğrenmiştir. Ruscuk'ta Adakale halk türkülerini toplamıştır (Kúnos, 1907; Popescu-Judetz, 2006). Adakale'nin folkloru, etnografisi ve dili ile ilgili ilk bilgini Ignác Kúnos vermiştir (Şehriyar, 2014a: 173). Bu seyahatden sonra Ignác Kúnos uykularında Türkçe konuştuğunu yazıyor (Belge Nr. 5448/259). Kúnos Ruscuk'tan 100 türkü derlemiştir. O bu derlemelerinde bölgenin dialektini muhafaza ettiğinden bu eserler Türkiye dialekt ve şivelerinin öğrenilmesinde (Belge Nr. 5448/260) çok gerekli bir kaynaktır.

Kúnosun verdiği bilgiye göre, Adakale'deki evler tek katlı, tuğla tavanlı dikililerdir. Burada tek minareli bir camii de var idi. Adada yaklaşık 550 kişi oturuyordu. Adakale'de bir hapishanenin olmasına rağmen içerisi hep boş imiş, yazın sıcaklarda insanlar oraya serinlemek için gidiyorlardı (Szilágyi, 2007: 126). Kúnos buradan etnografi adetleri yansıtan 60'tan fazla fotoğraf, 100'ten fazla türkü, 43 masal, bulmacalar, çocuk oyunları, inançlar derlemiştir.

Bu seferin ardından Kúnos Varna'ya yola düşmüştür. Orada da Türk ahalsinin folklorunu ve etnografisini öğrenmiş, burada tarih boyu "önemli bir Türk nüfusu"nun (Kúnos, 1988: 160; Ansiklopedi, 1986: 5696-5697) yaşadığını belirtmiştir. Varna Bulgaristan'ın Kafkasya, Poti, Batumi ve İstanbul'u birleştiren en büyük liman şehridir. 2014'ün istatistiklerine göre Varna'nın nüfusu 348002 kişidir.

Bundan başka Ignác Kúnos bugün Rumeli'de yaşayan Türklerin dilini, etnografisini, folklorunu araştırmıştır. Unutulmakta olan Rumeli kültürüne bakıldığında savaşlar veya afetler sonucu adaların suyun altında kalması ile kabolun büyük bir kültür görüyoruz. Ama elimizde olan malzemeler gösteriyor ki, konusu kahramanlık olan türküler ve başka folklor metinleri daha derinden incelense, tarihin perdesi arkasında saklanan savaşlar ve onların sebepleri ile ilgili çok gizli-saklı makamlar ortaya çıkarılacaktır (Şehriyar, 2014b: 116).

Ignác Kúnos'un Türk halk edebiyatına gösterdiği hizmetlerin arkasında yalnız hocaları ve arkadaşları yok. Folklor metinlerinin derlenmesinde ve sisteme alınmasında İstanbul'da yaşayan ve burada Türk dilli elyazılarını toplayıp-satan Daniel Szilágyi'nin (1831-1885) de hizmetleri büyüktür. Daniel Szilágyi ona derlediği metinlerin macar diline tercümende ve transkripsiyonların yazılmasında yardım etmiştir.

Sonraki hatıralarında Ignác Kúnos halkın dilinden 220 türkü, 30 destan derlediğini bildirmiştir. Kúnos 1885'de hocası József Budenz'den o güne kadar derlediği folklor malzemelelerini Macaristan Bilimler Akademisine vermesini ve onların bir kitap halinde yayımlanmasını rica etmiştir.

Johann Heinrix Mordtmann (1839-1912) Kúnos'a derleme ve araştırmalarında gösterdiği uğurlara şaşırıldığını söylemiştir. Kúnos ise uğurlarının sırrını böyle anlatmıştır: "Derleyicinin her şeyden önce Türkler arasında yaşaması çok önemlidir. O, söyleyicilerin mutluluklarını, üzüntülerini paylaşmalı, onların örf-geleneklerine uymalı, onlar gibi giyinmelidir..." (Belge Nr. 5448/264).

Kúnos'un gösterdiği bu hizmetleri yalnız hocası József Budenz değerlenmiştir. Defalarca Macaristan Bilimler Akademisine ve Budapeşte Yahudi Birliğinin başkanına başvurmasına rağmen onu maddi ve manevi destekleyen olmamıştır. Onun için de Kúnos derlediği malzemeleri yayınlaması için József Budenz'e göndermişti. O, az da olsa oradan para alacağını ummuştur.

Kúnos daha sonra Mısır'a seyahat etmiş, orada yaşayan arkadaşı Yusuf Samih'in kütüphanesinde olan Konya şivesi ile yazıldığı düşünülen "Nasreddin Hoca Letifeleri" dergisi ve daha bir çok malzemelerin kopyasını almıştı (Belge Nr., 5448/303). O, Mısır'dan İstanbul'a 13 gün sonra döndü. Bu seyahatin çok ağır geçmesi bilindiğinden geri dönerken Kúnos'un yolculuk ettiği gemi şiddetli fırtınaya yakalanmıştır. Gemi ciddi zarar görmüş, hatta bir tarafı yanmıştır.

Böylece ölümden dönen Kúnos'un parası olmadığından gemide ona yatak verilmemiştir. O da yerde yatmıştır. Yunanistan'ın Pire limanına aç-susuz ulaşmıştır (Belge Nr., 5448/271).

Ignác Kúnos'un Anadolu Halk Edebiyatına ve Dilbilimine Katkıları

Kúnos İstanbul'da yaşadığı yıllarda her gün camiye gitmiş, medrese dersleri almıştır. Aynı zamanda Özbekler Tekkesine de giderek orada Çağatayca öğrenmiştir. O, bir taraftan medreseleri, tekkeleri ziyaret etmiş, diğer taraftan da folklor metinleri derlemeği unutmamış, 1886'da "Karagöz" oyunlarından söz eden "Üç Karagöz Oyunu" ("Három karagöz játék") kitabını yayımlattı. Macar dilinde yayımlanan bu eser İstanbul şivesinin öğrenilmesinde eşsiz kaynak olduğu için gerekli kaynak olduğundan Kúnos oyunu şive üzerine tahlil etmiş, açıklamalar yapmıştır.

Aslında bu kitabın 1851'de yayınlanması düşünülmüştü. Kúnos kitabın yazma varyantını arkadaşı Daniel Szilagiye okuması için vermişti. İstanbul'un Timoni sokağında sarraf dükkanı olan Daniel Szilagin'in ani ölümünün ardından dükkanı devlet resimleri tarafından mühürlendi. O gün de gece saatlerinde dükkan soyuldu ve bir sıra değerli kitaplar çalındı. Çalınan kitaplar arasında Kúnos'un "Üç Karagöz oyunu" kitabı da vardı. Sonralar bu "soygun" olayının devletin resmi kişileri tarafından düzenlendiği ve o eserlerin arasında devletin aleyhine bir şeylerin olup olmadığını açığa çıkarmak için bu olayın tasarlandığı bilindi.

1887'de ise Kúnos derlediği 300 türkü, "özel" adlandırdığı 100 türkü (bekçi baba rivayetleri), 200 bulmaca, 15 hikâye ve "Koroğlu" hikâyelerinden ibaret metinleri yayınlattı. "Osmanlı Türk Halk Edebiyatından Örnekler" ("Oszmán-török népköltési gyűjtemény") isimli bu kitabın ikinci cilti 1889'da yayınlandı.

Kúnos'un derlediği malzemeler arasında en çok önem verdiği "Aslı ve Kerem" hikâyesi idi. Onun çalışmaları arasında "Aşık Garip" hikâyesi de vardı. Folklorcular ve dilbilimciler bu hikâye etrafında çok sayıda polemikler yapmış, hatta Kúnos'un bu derlemesi onun bütün çalışmalarına kuşku duydurmuştur. Yazılarının birinde "Arap ve Fars kelimelerinden arınmış "Aslı ve Kerem" hikâyesi" diye söz ettiği bu çalışması bilim insanlarında onun bütün derlemelere müdahale ettiği fikrini doğurmuştur. Zira bizim Kúnos'un derlemeleri üzerinde yaptığımız dilbilim üzerine araştırmalar bu fikrin yanlış olduğunu göstermiştir. Onun derlemeleri arasında yüzlerce Arap-Fars kelimeleri içeren türküler, hikâyeler vb. folklor türleri vardır ki, onların bugün mutlaka müdahaleye ihtiyacı vardır. Mesela:

Hep sabi-sübyanlar ateşe düştü,

Aldı nemse bizim nazlı Budini (Kúnos, 1907: 24-25).

Burada Arapça “sabi-sübyanlar” – süttten kesilmemiş oğlan çocuğu (Luğat, 1993: 905) kelmesi kullanılmıştır ve onun üzerinde hiç bir müdahale yoktur. Türkünün bu yerinde “nemse” gibi söylenen Alman askeri bir başka türküde “nemçe” olarak söylenmiştir.

Nemçe kralı durmuş ağlar,

Hey ada ada, can sana feda (Kúnos, 1907: 156-157).

Kúnos 1886 senesinde o zamana kadar 80 masal derlediğini yazıyor. Bundan sonra Kúnos'un derlediği folklor metinlerini yayınlamak için yayın evleri, cemiyetler ve kurumlar (Olcso Könyvtár, Budapeşt Szemle gazetesi, Kisfaludi Cemiyeti, Macaristan Bilimler Akademisi) sıraya dururlar. 1887'de ise Macaristan Bilimler Akademisi Kúnos'a maddi yardımını durdurur. Bundan sonra o, Macaristan'daki gazete ve dergilere makaleler yazmıştır. Sonraki yıllarda Macaristan Bilimler Akademisi tarafından Zsigmond Simoni (1853-1919) Kúnos'a belli bir ücret karşılığında Osmanlı devletinde yaşanan siyasi olaylarla ilgili bilgi vermesini önermiş, maddi sıkıntılar yaşamasına rağmen Kúnos bu teklifi kabul etmemiştir.

Fransalı arkadaşlarından biri onun “Karagöz” oyunu üzerine yaptığı araştırmalarını Paris'teki “Journal Asiatique” dergisinde yayınlamak için Fransızcaya çevirmiştir. Bunun ardınca Paris'teki Şarkiyat Enstitüsü, özellikle de Abel Pavet de Courteille'nin (1821-1889) ve Charles Adrien Casimir Barbier de Meynard'ın (1827-1908) yardımı ile Fransa'nın İstanbul'daki Büyükelçiliği Kúnos'dan “Karagöz”le ilgili araştırmalarının bir kaç nüshasını satın almıştır.

İki cildi yayınlanmış olan “Osmanlı-Türk Halk Edebiyatından Örnekler” kitabının üçüncü cildin Rusya'da yayınlamak isteyen Kúnos burada Vasiliy Vasilyeviç Radlov'la (1837-1918) tanışmıştır. Radlov 1917'de yayınlattığı “Ansiklopedik Sözlük”ün bir kaç bölümünü Anadolu şivesi üzerine uzmanlaşmış Kúnos'a göndermiştir. Bunun ardınca da Kúnos Anadolu ve İstanbul'da derlediği malzemeleri Almancaya çevirerek Sankt-Petersburg'ta Şarkiyat Enstitüsüne yayınlamaları için göndermiştir.

Bu yıllarda Radlov yazdığı “Kuzey Türk Dillerinin Karşılaştırmalı Grameri” (“Proben der Volksliteratur der türkischen Stämme”) eserinin 8. cildini Osmanlı Türkçesine adanmış ve bu cildin hazırlanmasını Sankt-Petersburg Rus Çar Akademisinin teklifi ile Kúnos'a havale etmiştir. Radlov, aynı zamanda 1888-1911 yıllarında yazdığı 4 ciltlik “Türk Lehçelerinin Sözlük Deneyimi” (“Versuch eines Wörterbuchs der türkischen Dialekte”) eserinin Anadolu Türkçesine ait bölümünü yazmayı da Kúnos'tan rica etmiştir. Radlov'un en büyük eseri olan “Güney Sibirya ve Cungar Düzlüğünde Yaşayan Türk Boylarının Halk Edebiyatı Örnekleri” eserinin 6. ciltini – 600 sahifasını Kúnos yazmıştır (Kumıkskoy mir).

Kúnos Türkiye'den Macaristan'a döndükten sonra ardarda çok önemli eserler yazmıştır: “Osmanlı-Türk Halk Edebiyatından Örnekler” (“Oszmán-török népköltési gyűjtemény”, I cilt – 1887; II cilt – 1889), “Nasreddin Hocanın Letifeleri” (“Naszreddin Hodsa tréfái”, 1899), “Türk Halk Masalları” (“Török népmesék”, 1889), “Küçük Asya'dan Türk Halk Romanları” (“Kisázsiai török népregények”, 1892), “Türk Kadınlarının Dili ve Şiiri” (“A török nő nyelve és költészet”, 1893) ve “Yeni Türk Edebiyatının Gelişimi” (“Az újabb török irodalom fejlődése”, 1900). Macaristan'da yayınlanan Pallas Büyük Ansiklopedisinin (Pallas Nagy Lexikona, cilt I-XVIII, 1893-1900) ve Revai Büyük Ansiklopedisinin (Révai Nagy Lexikona, cilt I-XXII) Türklere ait maddelerini de o hazırlamıştır.

Kúnos I. Dünya Savaşı yıllarında Macaristan'da Türk dilli askeri esirler arasında da folklor metinlerini derlemiştir. O, Heb (şu anda Çekoslovakya sınırkarında bir şehir) askeri kampında Kumık esirlerden türküleri derlemiştir (Obraztsı narodnoy literaturı). Malesef Macaristan Bilimler Akademisinin Bilimsel Arşivinde muhafaza edilen bu malzemeler ne Macarlar, ne Türkler, ne de Ruslar tarafından öğrenilmemiştir.

Sonuç

Ignác Kúnos bütün hayatını Türk Halk Edebiyatının derlenmesine, lehçe ve diyalektlerinin öğrenilmesine adanmış bir bilim insanıdır. Savaşlardan, doğal afetlerden dolayı kaybolmuş bazı bölgelerin örf ve gelenekleri, toponimleri, etnografisi, folklor örnekleri Ignác Kúnos'un eşsiz hizmetleri sayesinde bugüne ulaşmıştır.

Türk Devletlerinde Ignác Kúnos'un hayat ve faaliyetinin kapsamlı araştırılmasına rağmen Azerbaycan'da ve Rusiya'da onun kimliği, bilimsel çalışmaları maalesef hiç bir zaman araştırma konusu olmamıştır.

Ignác Kúnos'un hayatı ve Anadolu Halk Edebiyatına ve Dilbilimine sayısız katkıları, özellikle onun Rumeli hisarından derlediği çalışmaları çok dikkat çekicidir. Halk bilimciler onun sayesinde Rumeli ve Anadolu ağzı ile söylenen onlarla türkü, ninni, oyun vb. metinlere ulaşmış, o yerlerde kaybolmuş bir çok sözlü gelenekle ilgili bilgi sahibi olmuşlar. Kúnos'un bir Macaristan'daki askeri kampdan derlediği Kumık türküleri de onun sanatının bize aktardığı çok önemli notlara sahip olduğunu göstermektedir.

Kaynakça

- Cem Büyük Ansiklopedisi. (1986). C. 15, İstanbul.
- Kumıkskoj mir – По следам одной фотографии (Венгрия, 1917 г.), (2015) Кумыкской мир // Культура, история, современность. 25 января 2015 <http://kumukia.ru/article-4010.html>
- KÚNOS, İ. (1907). Türk Halk Edebiyatı Örnekleri (Oszmán-török népköltési gyűjtemény). Budapeşte.
- KÚNOS, İ. (1988). Türk Halk Türküleri. İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Kúnos'un József Budenz'e yazdığı mektup, MA. Belge Nr. 5448/259
- Kúnos'un József Budenz'e yazdığı mektup, MA. Belge Nr. 5448/260
- Kúnos'un József Budenz'e yazdığı mektup, MA. Belge Nr. 5448/264
- Kúnos'un József Budenz'e yazdığı mektup, MA. Belge Nr., 5448/271
- Kúnos'un József Budenz'e yazdığı mektup, MA. Belge Nr., 5448/303
- Obraztsı narodnoy literaturı – Образцы народной литературы тюркских племен, живущих в Южной Сибири и Джунгарской степи. Тексты и немецкий перевод; Санкт-Петербург, 1866-1896
- Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lugat (Haz: Devellioğlu F.). (1993). Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Popescu-Judet E. Adakale (çev. Aksoy B.). (2006). İstanbul.
- Şehriyar G. Rumeli: izi itmiş tarix. (2014a). "Dede Gorgud" elmi-edebi toplu.
- Şehriyar G. Rumeli: izi itmiş tarix. (2014b). "Dede Gorgud" elmi-edebi toplu.
- SZİLÁGYI S. (2007). Ignác Kúnos Türk Folklor Araştırmalarında Bir Öncü. Ankara: Doktora tezi.